

Muistio webinaarista: Tekoäly perinnetyössä

Aika: 4.6.2026 klo 18.00–19.00

Järjestäjä: Espoon perinneseura

Kouluttaja: Esko Uotila

Osallistujat: Verkkotilaisuuden osallistujat

Tilaisuuden tavoite

Webinaarin tarkoituksena oli esitellä käytännön esimerkkejä siitä, miten tekoälyä voidaan hyödyntää perinnetyössä, yhdistystoiminnassa, paikallishistorian tutkimuksessa sekä kulttuuriperinnön tallentamisessa. Painopiste oli tekstipohjaisissa tekoälytyökaluissa ja niiden tarjoamissa mahdollisuuksissa tiedon käsittelyyn, tuottamiseen ja analysointiin.

Tekoällyn merkitys perinnetyössä

Esityksessä korostettiin, että tekoäly toimii työskentelyn apuvälineenä eikä korvaa käyttäjän omaa harkintaa. Vastuu tuotettujen sisältöjen oikeellisuudesta säilyy käyttäjällä.

Todettiin, että tekoäly on kehittynyt nopeasti viime vuosina. Vaikka virheitä esiintyy edelleen, niiden määrä on vähentynyt merkittävästi, ja työkalut soveltuvat nykyisin hyvin myös vaativampiin asiantuntijatehtäviin.

Esitellyt tekoälytyökalut

Tilaisuudessa esiteltiin viisi keskeistä työkalua:

- ChatGPT
- Gemini
- Copilot
- Claude
- NotebookLM

Työkalujen ominaisuuksia verrattiin erityisesti yhdistystoiminnan, tiedottamisen, kirjoittamisen, tutkimuksen ja aineistojen käsittelyn näkökulmasta.

Kehotteiden merkitys

Esityksessä korostettiin hyvin laadittujen kehotteiden merkitystä. Mitä tarkemmin käyttäjä määrittelee tavoitteensa, sitä hyödyllisempiä vastauksia tekoäly pystyy tuottamaan.

Käytännön esimerkkinä esiteltiin matkasuunnitelman laatiminen Ouluun, jossa tekoäly tuotti yksityiskohtaisen viikonloppuohjelman museoineen, historiallisine kohteineen ja karttoineen.

Kuvien ja mainosten tuottaminen

Tekoälyn kykyä tuottaa ja muokata kuvia havainnollistettiin tapahtumamainosten avulla. Esimerkeissä:

- luotiin tapahtumajulisteita tekstikuvauksen perusteella
- vaihdettiin kuviin uusia elementtejä
- lisättiin henkilön valokuva mainokseen
- korjattiin kirjoitusvirheitä
- muokattiin ilmettä käyttäjän palautteen perusteella

Todettiin, että aiemmin paljon käsityötä vaatineet tehtävät voidaan nykyisin toteuttaa nopeasti tekoälyn avulla.

Toiminnan suunnittelu tekoälyn avulla

Esimerkkinä esiteltiin Espoon perinneseuran syyskauden toimintasuunnitelman laatiminen.

Tekoälyä käytettiin ensin hyvän kehotteen laatimiseen, minkä jälkeen toinen tekoälymalli laati varsinaisen toimintasuunnitelman. Tuloksena syntyi yksityiskohtainen ehdotus, joka sisälsi:

- tavoitteita
- tapahtumaideoita
- yhteistyöehdotuksia
- viestintäsuunnitelman
- aikataulutuksen

Tekoäly nähtiin erityisesti suunnittelun ja ideoinnin tukivälineenä.

Tiivistelmien laatiminen

Esimerkkinä käytettiin Espoon perinneseuran historiikkia.

Tekoäly laati laajasta aineistosta tiiviin yhteenvedon, jota voitaisiin hyödyntää esimerkiksi verkkosivuilla, uutiskirjeissä tai esittelymateriaaleissa.

Kokousmuistioiden tuottaminen

Yksi vaikuttavimmista esimerkeistä liittyi kokousmuistion laatimiseen.

Puolentoista tunnin mittaisesta yleiskaavatilaisuudesta tehty litterointi annettiin tekoälyn käsiteltäväksi. Tekoäly tuotti muutamassa sekunnissa jäsenllyn muistion, jossa:

- keskustelun aiheet oli koottu teemoittain
- keskeiset huolenaiheet tunnistettu
- jatkotoimenpiteet eroteltu omaksi kokonaisuudekseen

Todettiin, että vastaavan muistion laatiminen käsin olisi ollut huomattavasti työläämpää.

Tekstien selkeyttäminen

Tekoälyä voidaan käyttää kirjoitettujen tekstien:

- oikolukuun
- kielenhuoltoon
- rakenteen selkeyttämiseen
- luettavuuden parantamiseen

Esimerkkinä esiteltiin vaikeaselkoisen tekstin muokkaaminen helposti luettavaan muotoon.

Faktantarkistus

Tilaisuudessa käsiteltiin myös tekoälyn virheitä.

Esimerkkinä käytettiin Träskändan kartanon suihkulähteen rakentamisvuotta koskevaa kysymystä. Tekoäly antoi aluksi virheellisen vuosiluvun, mutta tarkentavien kysymysten jälkeen myönsi tiedon olevan vailla luotettavaa lähdettä.

Tämän perusteella korostettiin lähdekritiikin merkitystä ja suositeltiin aina pyytämään käytetyt lähteet näkyviin.

Historiallisten asiakirjojen digitointi

Tekoälyn todettiin olevan erityisen hyödyllinen vanhojen asiakirjojen käsittelyssä.

Esimerkeissä:

- luettiin käsinkirjoitettuja ruotsinkielisiä asiakirjoja
- tehtiin suomennoksia
- laadittiin yhteenvetoja
- tunnistettiin historiallisia henkilöitä ja käsitteitä

Tekoäly pystyi tulkitsemaan myös vaikeasti luettavia tekstejä huomattavasti paremmin kuin perinteiset OCR-ohjelmistot.

NotebookLM käyttö

NotebookLM esiteltiin työkaluna, joka hyödyntää vain käyttäjän sille antamaa aineistoa.

Sovelluksella voidaan:

- analysoida omia dokumentteja
- tehdä yhteenvetoja
- luoda aikajanoja
- tuottaa diasarjoja
- etsiä tietoa omasta aineistokokonaisuudesta

Työkalun nähtiin soveltuvan erityisen hyvin yhdistysten arkisto- ja historiatyöhön.

Tekoagentit

Esiteltiin Espoon perinneseuran verkkosivuille toteutettu tekoagentti "Saga".

Agentti käyttää lähteenään perinneseuran omaa aineistoa ja pystyy vastaamaan paikallishistoriaa koskeviin kysymyksiin sekä ohjaamaan käyttäjiä aiheeseen liittyvien artikkelien pariin.

Verkkosivujen ja lomakkeiden rakentaminen

Tekoälyn avulla voidaan laatia myös toimivia verkkosovelluksia.

Esimerkkeinä esiteltiin:

- karttapalveluita
- analyysityökaluja
- kulttuuriperintökohteiden tiedonkeruulomake

Lomake sisälsi automaattisesti luotuja valintavaihtoehtoja, kenttiä ja sähköpostilähetysten ilman perinteistä ohjelmointityötä.

Keskeiset havainnot

Tilaisuuden perusteella tekoäly tarjoaa perinnetyöhön merkittäviä uusia mahdollisuuksia erityisesti:

- tiedon kokoamiseen
- aineistojen analysointiin
- digitointiin
- kirjoittamiseen
- viestintään
- suunnitteluun
- verkkopalveluiden toteuttamiseen

Parhaat tulokset saavutetaan, kun tekoälyä käytetään asiantuntijan apuvälineenä eikä itsenäisenä päätöksentekijänä.

Tilaisuuden päätös

Kouluttaja kannusti osallistujia kokeilemaan esiteltyjä työkaluja mahdollisimman pian käytännössä. Tilaisuuden jälkeen osallistujille toimitettiin sähköpostitse linkki esitysmateriaaleihin ja esimerkkisivuille jatkotutustumista varten.

Tilaisuus päättyi osallistujien kiitoksiin ja hyvän kesän toivotuksiin.